

EVROPSKI PARLAMENT

2014 - 2019

Odbor za notranji trg in varstvo potrošnikov

2014/2256(INI)

25.3.2015

MNENJE

Odbora za notranji trg in varstvo potrošnikov

za Odbor za pravne zadeve

o izvajanju Direktive 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi
(2014/2256(INI))

Pripravljalnica mnenja: Catherine Stihler

PA_NonLeg

POBUDE

Odbor za notranji trg in varstvo potrošnikov poziva Odbor za pravne zadeve kot pristojni odbor, da v svoj predlog resolucije vključi naslednje pobude:

1. pozdravlja zavezo Komisije, da bo v njenem novem mandatu še naprej razvijala digitalno agendo EU, vključno z vprašanji avtorskih pravic; pozdravlja delovni program Komisije za leto 2015, kolikor obljublja uresničitev svežnja o enotnem digitalnem trgu, ki vključuje zakonodajni predlog za posodobitev pravil o avtorskih pravicah, da bodo primerna za digitalno dobo;
2. poudarja potrebo po prilagoditvi zakonodajnega okvira o avtorskih pravicah, da se zagotovijo primerna plačila in ustrezna zaščita imetnikov avtorskih in sorodnih pravic ob upoštevanju novih potrošniških zahtev in izzivov digitalnega gospodarstva in družbe; poudarja tudi, da je treba s posodobljenimi pravili o avtorskih pravicah zagotoviti enakopravnost vseh deležnikov: potrošnikov, uporabnikov, ustvarjalcev in imetnikov pravic;
3. poudarja, da je celovita in skladna ureditev digitalnega trga nujen pogoj za gospodarsko rast;
4. ugotavlja, da je bila Direktiva 2001/29/ES (direktiva Infosoc) sprejeta leta 2001 ter da se je odtelej digitalna uporaba in ponudba gradiv, za katera veljajo avtorske pravice, spremenila in zelo povečala; poudarja, da se mora Komisija odzvati na tehnološki razvoj in veljavno zakonodajo prilagoditi sedanjim in novim izzivom;
5. poudarja, da zakonodajne razlike v državah članicah povzročajo pravno negotovost, ki ovira oblikovanje enotnega digitalnega trga ter čezmejni dostop do vsebin, zaščitениh z avtorskimi pravicami;
6. spominja, da bi se morala vrednost, ki se v digitalnem gospodarstvu ustvarja z deli, zaščitениmi z avtorskimi pravicami, pošteno deliti z imetniki pravic; poziva Komisijo, naj oceni obseg in učinek tega prenosa vrednosti v korist digitalnih tehničnih posrednikov;
7. opozarja, da imajo avtorske in sorodne pravice bistveno vlogo, saj varujejo in spodbujajo razvoj in trženje novih proizvodov in storitev ter oblikovanje in izkoriščanje njihove ustvarjalne vsebine, s čimer prispevajo k večji konkurenčnosti, zaposlovanju in inovacijam v številnih industrijskih sektorjih v EU, zato je treba vsakršno usklajevanje avtorskih pravic izvesti ob visoki stopnji varstva in upoštevati spremembe v vedenju uporabnikov; poudarja, da je treba Direktivo 2001/29/ES prilagoditi digitalni dobi, s čimer bi lahko ustvarili nova in zagonosna podjetja, ki bi bila vir prihodnjih delovnih mest za mlade;
8. poudarja, da so avtorske pravice učinkovite zgolj toliko kot veljavni izvršilni ukrepi za njihovo varstvo ter da mora biti uveljavljanje teh pravic dosledno, da bi zagotovili uspešen in inovativen ustvarjalni sektor; prav tako poudarja, da mora biti to uveljavljanje sorazmerno in da morajo biti omejitve pravic uporabnikov zakonsko določene;

9. meni, da bi bila posodobitev pravil o avtorskih pravicah v EU nepopolna brez posodobitve Direktive 2000/31/ES o elektronskem poslovanju, in predlaga, naj Evropska komisija premisli o ukrepih v tej smeri;
10. priznava, da je namen avtorskih pravic bolje varovati pravice vseh kategorij imetnikov pravic, da bi jim omogočili ustrezno plačilo za njihovo delo, ko ga uporabljajo drugi, ter tako spodbujali prihodnjo ustvarjalnost; opozarja, da sicer kulturni in ustvarjalni sektor zaposluje več kot 7 milijonov ljudi in da letno prispeva 4,5 % GDP EU ter da bo po ugotovitvah študije Evropskega parlamenta o stroških neukrepanja na ravni EU do leta 2020 zaradi enotnega digitalnega trga ustvarjenih 223 000 delovnih mest ter da se dnevno množijo storitve, tehnologije in možnosti, ki splošni javnosti omogočajo dostop do ustvarjalnih del, vendar se dohodki imetnikov pravic v kulturnem in ustvarjalnem sektorju nenehno zmanjšujejo; poudarja pomen učinkovitega varstva avtorskih pravic in potrebo po ozaveščanju potrošnikov o posledicah kršitev avtorskih in sorodnih pravic;
11. poudarja, da je treba v digitalni dobi avtorjem in ustvarjalcem izboljšati pogajalsko izhodišče v vrednostni verigi;
12. poudarja, da se določbe držav članic o avtorskih in sorodnih pravicah močno razlikujejo, ter da je ekskluzivnost, ki jo avtorske pravice zagotavljajo svojemu imetniku, načeloma omejena na ozemlje države članice, kjer so bile podeljene; meni, da take ozemeljske omejitve pogosto vodijo do razdrobitve trga in pomembnih razhajanj pri uveljavljanju v vsej Evropski uniji; opozarja, da evropski trg ni homogen in da se nacionalni trgi razvijajo z različno hitrostjo; poleg tega opozarja, da želje potrošnikov in potrošniški vzorci ter s tem tudi vsebine ustrezajo specifičnim pričakovanjem v posamezni državi članici;
13. poudarja pomen jasnega obveščanja potrošnikov o delovanju vsebine, ki jo kupujejo, v skladu z direktivo EU o pravicah potrošnikov.
14. meni, da bi si bilo treba s skupnimi močmi prizadevati za boj proti kršitvam avtorskih pravic v EU, da bi jih zavarovali in zagotovili pošteno plačilo avtorjem spletnih vsebin, zaščiteneh z avtorskimi pravicami;
15. poudarja, da si morajo zaradi ozemeljske razdrobljenosti uporabniki, ki želijo ponuditi z vsebino povezane storitve po vsej EU, verjetno priskrbeti več licenc; poudarja, da razlike pri omejitvah in izjemah prepogosto povzročajo dodatne pravne stroške in pravno negotovost, kar spodkopava inovativnost in naložbe ter v nekaterih primerih prispeva h koncentraciji na trgu; zato Komisijo poziva, naj preuči, katere neobvezne izjeme in omejitve iz Direktive 2001/29/ES bi lahko postale obvezne, da bi omogočili enakopraven dostop do kulturne raznolikosti prek meja na notranjem trgu in izboljšali pravno varnost;
16. opozarja, da potrošniki prepogosto nimajo dostopa do nekaterih vsebin storitev zaradi geografskih razlogov, kar je v nasprotju z namenom Direktive 2001/29/ES, in sicer uresničevanje štirih svoboščin notranjega trga; zato poziva Komisijo, naj predlaga primerne rešitve, da bodo imeli potrošniki boljši čezmejni dostop do storitev in vsebin, zaščiteneh z avtorskimi pravicami;
17. meni, da bi morali potrošniki imeti možnost, da kupijo spletno vsebino iz druge države članice; poudarja, da bi morali potrošniki ob nakupu licence za digitalne vsebine dobiti

jasne informacije, tudi o geografskih omejitvah glede njihove uporabe, dokler te ne bodo odpravljene; poudarja, da je ustvarjalna produkcija Evrope eno njenih največjih bogastev in da bi morali tisti, ki bi jo želeli izkoriščati, imeti možnost zanjo plačati, četudi je na prodaj samo v drugi državi članici;

18. meni, da je nadvse pomembno ohraniti potrošniško izbiro pri dostopu do različnih kulturnih vsebin, tudi jezikovno različnih, čeprav je treba poiskati rešitve, ki bodo zagotovile prenosljivost storitev, npr. kadar potrošniki potujejo med različnimi državami članicami;
19. poudarja, da je treba za uporabnike avtorskih pravic zagotoviti več jasnosti in preglednosti glede ureditve teh pravic, zlasti kar zadeva vsebine, ki jih ustvarijo uporabniki, in dajatve za avtorske pravice, da bi spodbudili ustvarjalnost, nadaljnji razvoj spletnih platform in zagotovili ustrezna plačila za imetnike avtorskih pravic;
20. znova opozarja na pomen sodobnega, konkurenčnosti naklonjenega in potrošnikom prijaznega okvira za avtorske pravice, ki se odziva na izzive digitalnega okolja; priznava potrebo po celovitem pristopu k posodobitvi pravil o avtorskih pravicah, da bi obravnavali sedanjo razdrobljenost trga, zlasti pri spletnem upravljanju pravic, ter zagotovili varno in primerno okolje za potrošnike, ustvarjalce in uporabnike avtorskih pravic;
21. zato pozdravlja sprejetje Direktive 2014/26/EU o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic ter izdajanju več ozemeljskih licenc za pravice, ki zagotavlja ustrezno ravnotežje med dostopom javnosti do kulturnih del, lahkim pridobivanjem pravic za uporabnike in ustreznim plačilom za ustvarjalce, ter meni, da bo izvajanje te direktive vodilo do jasnejšega svežnja standardov za celotno EU, s čimer bo licenčna infrastruktura hitrejša in bolj prilagodljiva ter prilagojena konkretni uporabi; vendar ugotavlja, da razdrobljenost še vedno obstaja in da je treba poiskati rešitve, tudi na področju skupnih pristopov, ki bi zagotavljale ciljno zastavljene omejitve, ki vplivajo na čezmejno izmenjavo del, kar je nujno za dokončanje enotnega digitalnega trga;
22. meni, da je treba zagotoviti uravnotežene rešitve, ki pomagajo preseči in/ali izboljšati čezmejni dostop in prenosljivost izdelkov in storitev, kar je bistvenega pomena, da lahko potrošniki zakonito in na dovoljen način dobijo storitve in izdelke kjerkoli in kadarkoli jih želijo, v skladu z najnovjšim povpraševanjem potrošnikov; meni, da je kulturna raznolikost bistvo evropske identitete in da bi jo bilo treba spodbujati med državami članicami;
23. poudarja, da se potrošniki pogosto srečujejo z različnimi omejitvami in da pojem pravic potrošnikov pogosto ni vključen v okvir za avtorske pravice; poziva Komisijo, naj oceni učinkovitost veljavne zakonodaje o avtorskih pravicah z vidika potrošnikov ter oblikuje nabor jasnih in celovitih pravic potrošnikov;
24. poziva Komisijo in države članice, naj spodbujajo večjo stopnjo usklajenosti in uravnotežen okvir za izjeme in omejitve, ki ne bo v škodo imetnikom pravic, bo v skladu s pričakovanjem potrošnikov, spodbujal ustvarjalnost in inovativnost ter se prilagajal tehnološkemu napredku v digitalnem okolju; spodbuja države članice, naj te izjeme uporabljajo na ciljno zastavljen način in tehnološko nevtralnno; poudarja pomembno vlogo izjem in omejitev, dogovorjenih zaradi javnega interesa za namene raziskovanja,

izobraževanja in poučevanja, za zagotavljanje dostopa do znanja ter spodbujanja kulturnega in družbenega sodelovanja; poziva Komisijo in države članice, naj olajšajo vključitev elektronskih knjig v sheme javne izposoje, če so bili sklenjeni vsi potrebni dogovori ali so v procesu sklenitve, da bi se zagotovilo pošteno plačilo in spoštovanje pravic imetnikov pravic; poziva Komisijo in države članice, naj pripravijo mehanizem, ki bo knjižnicam, arhivom in muzejem omogočil, da javnosti dovolijo spletni dostop do zaščitenih del iz svojih zbirk, ki jih imetniki pravic ne upravljajo več;

25. pozdravlja strukturiran dialog z deležniki o licencah za Evropo, ki ga je leta 2013 začela Komisija; zato meni, da sta sodelovanje ustreznih deležnikov in izmenjava dobre prakse nujna, če naj bo izvajanje zakonov o avtorskih pravicah v EU bolj homogeno in utemeljeno na dokazih; poziva Komisijo, naj spremlja izvajanje zavez o licencah za Evropo in o tem poroča;
26. poudarja, kako pomembno je spodbujati večjo interoperabilnost, saj njeno pomanjkanje ovira inovacije in zmanjšuje konkurenco v EU ter upočasnjuje inovacije; ugotavlja, da pomanjkanje interoperabilnosti hromi razvoj novih storitev v zvezi z vsebinami na račun umetnikov, ki si prizadevajo pridobiti širše občinstvo po vsej Evropi; meni, da lahko to pomanjkanje povzroči tržno prevlado enega samega proizvoda, kar hromi konkurenco in omejuje izbiro potrošnikov v EU;
27. poudarja pomen izjem v zvezi z avtorskimi pravicami, ki omogočajo večjo dostopnost do digitalnih vsebin za invalide; priznava, da nezmožnost nakupa vsebin v ustrezni obliki za uporabnike invalide prav tako ovira trgovanje za podjetja; poleg tega priznava, da nezmožnost nakupa vsebin v ustrezni obliki, primerni za uporabnike invalide, zmanjšuje kulturno ustvarjalnost in ponudbo vsebin v vseh državah članicah; zato poudarja, da bi morale kakršne koli spremembe zakonodaje na tem področju zagotoviti dostop invalidov do del in storitev, zaščitenih z avtorskimi in sorodnimi pravicami, ter biti prilagojene digitalnemu okolju.

IZID KONČNEGA GLASOVANJA V ODBORU

Datum sprejetja	24.3.2015
Izid končnega glasovanja	+: 34 -: 3 0: 2
Poslanci, navzoči pri končnem glasovanju	Dita Charanzová, Carlos Coelho, Sergio Gaetano Cofferati, Lara Comi, Daniel Dalton, Nicola Danti, Pascal Durand, Vicky Ford, Ildikó Gáll-Pelcz, Evelyne Gebhardt, Maria Grapini, Antanas Guoga, Sergio Gutiérrez Prieto, Liisa Jaakonsaari, Antonio López-Istúriz White, Jiří Maštálka, Marlene Mizzi, Jiří Pospíšil, Virginie Rozière, Christel Schaldemose, Andreas Schwab, Olga Sehnalová, Igor Šoltes, Ivan Štefanec, Catherine Stihler, Róza grofica von Thun und Hohenstein, Mylène Troszczynski, Anneleen Van Bossuyt, Marco Zullo
Namestniki, navzoči pri končnem glasovanju	Emma McClarkin, Roberta Metsola, Franz Obermayr, Adam Szejnfeld, Ulrike Trebesius, Sabine Verheyen, Inês Cristina Zuber
Namestniki (člen 200(2)), navzoči pri končnem glasovanju	Jonathan Arnott, Philippe De Backer, Andrej (Andrey Novakov)